

מראי מקומות- חולין ק"ד

כל הבשר

יהי איסור העלאה על השלחן גזירה לגזירה. וע"ז פרש"י דאסור להעלות דלמא אתי למכלינהו באופן דקבלעי מהדדי, כגון שיעלה אותן באילפס רותח, ואם בלעי מהדדי אז אפי' אם אוכל א' מהן הרי הוא עובר באיסור דאורייתא.

(ג) **ואסור להעלות עם הגבינה על השלחן- ע'** **ברש"י** ש' דהעיר אהא דהמשנה שינה מהא דקתני חלב ברישא, ובסיפא נקט גבינה. וכ' לחדש דכיון דאין מעלין חלב על השלחן אלא בכלי, לפי שמשקה הוא, א"כ לא הוי כעין תפיסה א' (ע' לקמן קז:), ולכן לא יהי איסור בדבר. וכ' דכן הא לקמן (קד:), דתני אגרא דעוף וגבינה נאכלין באפיקורן, דוקא נקט גבינה לפי דנאכלת בידיה, ולכן דייקנן דדוקא עוף וגבינה, אבל בשר וגבינה לא, ובעי נטילת ידיה, אבל חלב, דע"י כלי, י"ל דאפי' בבשר בהמה לא יהי בעי נט"י.

(ד) **הא עוף אסור מדאורייתא- פרש"י**, קס"ד האי איסור דמתני' מדאורייתא קאמר, ולא ביאר רש"י למה ס"ל להגמ' כן. וע' ברעק"א דכ' דיש לפרש דדייק הגמ' כן מהא דתנן במתני' דאסור לבשל, דאי איסור בשר עוף בחלב הי' דרבנן, א"כ ע"כ הא דקתני מתני' אסור לבשל, היינו לאכול, דלא אסרו מדרבנן לבשל בשר עוף בחלב (וכמו שפי' המ"מ בדעת הרמב"ם, כמו שהבאנו לעיל, ולשיטות הראשונים החולקים על הרמב"ם אין שייך לפרש כן), וזה הי' ס"ל להגמ' דדוחק הוא, ולכן סבר הגמ' דע"כ בשר עוף בחלב הוי איסור דאורייתא, וא"כ שפיר אסור אף לבשל בשר עוף בחלב, דהא באיסורים דאורייתא ודאי אין לחלק בין איסור אכילה לאיסור בישול.

(ה) **אבל הכא, אי שרית לי' לאסוקי עוף וגבינה, אתי לאסוקי בשר וגבינה, ומיכל בשר בחלב דאורייתא- פרש"י**, אע"ג דלא איבעי לן למגזר העלאה אטו אכילתו, איכא למיגזר העלאה אטו העלאה ואכילת בשר בהמה. ומזה העיר הלחם משנה (מאכ"א ט', כ') על מש"כ הרמב"ם שם, "אסור להעלות העוף

(א) **כל הבשר אסור לבשל בחלב- כ' הרשב"א** דמה דנקט מתני' בישול ולא אכילה, לאו דוקא הוא, דודאי אף אכילה אסורה, רק דנקט לשון הקרא, לא תבשל גדי בחלב אמו. ומבואר מדברי הרשב"א דודאי אסור לבשל בשר עוף וחי' בחלב, דהא מתני' מיירי גם בבשר חיה עוף, וכמבואר בגמ', והרשב"א פי' לשון המשנה "לבשל" כפשוטו. וכן מבואר בר"ן (ריש לז. בדפי הרי"ף), דבישול בשר עוף וחי' בחלב אסור לכ"ע. אולם כ' הרמב"ם (מאכ"א ט', ד'), "וכן בשר חי' ועוף, בין בחלב חי' בין בחלב בהמה, אינו אסור באכילה מן התורה, לפיכך מותר לבשלו ומותר בהניי'. ואסור באכילה מדברי סופרים כדי שלא יפשטו העם ויבואו לידי איסור בשר בחלב של תורה, ויאכלו בשר טהורה בחלב טהורה, וכו'". וכ' המגיד משנה דאף דבסוגיין ביאר דלשון המשנה "כל הבשר אסור לבשל בחלב" כולל בשר חי' ועוף, אולם הרמב"ם פי' דלשון המשנה "לבשל" היינו לאכול, ולישנא דקרא נקט. וביאר המ"מ דס"ל להרמב"ם דלא גזרו חז"ל אלא באכילה דשכיח, אבל בבישול והנאה לא אסרו, ומדמה זה להא דלא אסרו חז"ל לבשל בשר בהמה טהורה עם חלב טמאה אטו בשר בהמה טהורה וחלב טהורה, אלמא דבבישול והנאה לא גזרו (וע"ש מש"כ דאולי יש מקום לחלק). ופסק בשו"ע (יו"ד פ"ז, ג') כהרמב"ם, דליכא איסור כלל בבישול בשר חי' ועוף עם חלב, וע' בביאור הגר"א (ו') דכ' להוכיח דשפיר אי' איסור דרבנן לבשל גם בשר חי' ועוף בחלב.

(ב) **ואסור להעלות עם הגבינה על השלחן- פרש"י**, דלמא אתי למיכלינהו כי הדדי, דקא נגעי ובלעי מהדדי. ופי' המהר"ם, דכ' רש"י כן (דבלעי מהדדי, ולא סתם פי' דאסור לאכול בשר עם חלב) משום דמדאורייתא אין איסור לאכול בשר בחלב בהדדי אא"כ אכלן רותח, דבלעי מהדדי, דרק דרך בישול אסרה תורה, וא"כ לכאור' לפי"ז אי משום הא גרידא,

(ח) **עוף וגבינה אין, בשר וגבינה לא- ע' בתוס'** שהביא ש"י ר"ת ובה"ג דמה דאכל בשר אסור לאכול גבינה אח"כ, היינו בלא נטילה וקנוח, אבל ע"י נטילה וקנוח מותר, וזהו רק בגבינה אחר בשר איכא דין דצריך קנוח, אבל בין גבינה לבשר אי"צ אפי' קנוח, אבל מסיק דנט"י צריך בין מגבינה לבשר ובין מבשר לגבינה. ומה דא"י לקמן דמר עוקבא לא אכל גבינה אחר בשר עד סעודה אחרית, י"ל דזהו דוקא בלא נטילה וקנוח, א"נ מחמיר על עצמו ה'. אולם כ' דמנהג העולם הוא שלא לאכול גבינה כלל אחר בשר, ואפי' לאחר בשר העוף. וכ"כ הרא"ש (סי' ה'), וכ' שאין לשנות המנהג, וכן פסק הטושו"ע (יו"ד פ"ט, א'). ולקמן (דף ק"ה) נביא עוד בזה בעז"ה.

(ט) **וב"ה אומרים מדיח- ע' בר"ן (לו: בדפי הרי"ף)** שהביא בשם רש"י (והוא בריש קה). דמדיח היינו הדחת הפה. וכ' הר"ן, דלפי"ז כיון דמסקינן דתרווייהו בעינן, צריכין קנוח פה, והדחת פה, ונטילת ידים. וכ' הר"ן דאינו נראה, דא"כ כי אמרי' קנוח הפה ונט"י, הוה לן למימר קנוח פה והדחת פה ונט"י. ולכן פ"י דמדיח היינו גופא נט"י, וב"ש אומרים דצריך הכשר פה, וב"ה אומרים דצריך הכשר ידים, ושניהם מודים דבעינן שניהם. אולם ע' ברשב"א דפ"י דמה דא"י בגמ' מקנח וה"ה מדיח, וכו', אין הביאור דצריך שניהם, אלא הביאור הוא דסגי בא' משניהם, או הדחת או קנוח, וגם נט"י (בלילה, או עיון ביום). ונמצא דנח' הר"ן והרשב"א בפ"י דברי הגמ', וגם לדינא, דהר"ן ס"ל דבעי קנוח הפה ונטילת ידים, והרשב"א ס"ל דודאי בעי נטילת ידים, ונח' אם בעי הדחת הפה או קנוח הפה עם הנטילת ידים.

עם הגבינה על השלחן שהוא אוכל עליו, גזירה משום הרגל עבירה, שמא יאכל זה עם זה, אע"פ שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים". והק' הלח"מ, דהא לכאור' משמע מדברי הסוגיא ע"פ פרש"י, דאין לגזור העלאת העוף אטו אכילתו, שהרי גם אכילתו אינו אלא מדרבנן, אלא דוקא אטו העלאה ואכילה דבהמה, דאז לא הוי גזירה לגזירה, אבל דברי הרמב"ם ק', דלדבריו נמצא דגזור העלאת בשר עוף בגבינה אטו אכילתו, ואכילתו אינו אלא מדרבנן. ולכן פ"י הלח"מ דהרמב"ם לא פ"י הגמ' כפרש"י, ומה דהגמ' ס"ל דחלוק מחלת חו"ל, היינו משום דהתם לא הוי במקום אחד, דאין גוזרין בחו"ל אטו ארץ ישראל. אבל לגזור גזירה לגזירה במקום א', דהיינו לגזור העלאת בשר עוף בחלב אטו אכילת בשר עוף בחלב אטו אכילת בשר בהמה בחלב, בזה שפיר גזרי'. והגמ' דתי' דגזור העלאה דעוף אטו העלאה דבשר, ה"ה דהו"ל למימר דגזור העלאה דעוף אטו אכילה דעוף, וחדא מינייהו נקט.

(י) **אמר אביי, גזירה שמא יעלה באלפס רותח- כ' הלב ארי', דלכאור' משמע דהשתא תו לא צריכין לומר דהגזירה היא אטו אכילה, אלא דגזרי' אטו העלאת בשר בהמה באילפס רותח עם חלב, דהו"ל בישול בשר בחלב, שהוא איסור תורה. אבל העיר דא"כ, לכאור' הו"ל "אלא" אמר אביי. ולכן ביאר דלא נאיד אביי מדבריו הראשונים, דבאמת אין מקום לגזור אטו בישול בשר בחלב, דהא אם מעלה בשר וגבינה על השלחן, הוא מעלה אותן בב' כלים מיוחדים, ומהכ"ת נימא דיבא לערבם וליתנם יחד באילפס רותח. אלא הגזירה הוא שמא יעלה כ"א בפנ"ע באילפס ראשון, ויבא לאכלם יחד בשעה שהם רותחים מחום כלי ראשון, וא"כ עיקר הגזירה הוא משום אכילה בהדדי, והכל משום לתא דאכילה, ולא משום מעשה בישול.**

(ז) **כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם- כ' החתם סופר, "פ"י, זכות הזה עושהו זכאי, שראוי לגלגל זכות אחר על ידו, שאם היו עת גאולה מצרה, יכולה להתגלגל על ידו".**